

Aktuální stav ozimých řepek v pokusech Zemědělského výzkumného ústavu Kroměříž, s.r.o.

RNDr. Tomáš Spitzer

Velké výkyvy teplot v průběhu tuhé a dlouhé zimy poškodily nejen ozimé obiloviny, ale také porosty ozimých řepek na střední, jižní a části severní Moravy (Obrázek č. 1). Problémy nastaly zvláště tam, kde chyběla sněhová pokrývka v době, kdy přišly největší teplotní změny – na přelomu roku 2002/2003.

V rámci pokusů, prováděných v našem ústavu, probíhá také řešení úkolu NAZV ve spolupráci se SPZO a jedním z jeho částí je odrůdový pokus, v němž se sleduje vhodnost jednotlivých odrůd ozimé řepky pro dané podmínky.

Již řadu let nebylo možné v polních podmínkách sledovat jednu z velmi významných vlastností odrůd a tou byla jejich zimovzdornost, protože zimy byly v posledních letech buďto mírné, nebo na pokusech ležela sněhová pokrývka, která porosty chránila. V letošní zimě je vše jinak. Silné mrazy bez sněhu a hlavně prudké střídání teplot prověřily zimovzdornost řady odrůd.

Hodnocení stavu přezimování odrůd bylo provedeno ve dvou termínech. V prvním termínu byly vzorky rostlin jednotlivých odrůd odebrány 27. 1. 2003 a umístěny ve vytápěném skleníku. Zajímavostí tohoto termínu hodnocení bylo to, že odebrané rostliny měly zelenou barvu srdéček

a na pohled vypadaly všechny odrůdy na to, že jsou v pořádku. Po vysazení do půdy ve skleníku, kde byla teplota okolo 15 °C, se teprve po čtrnácti dnech ukázaly rozdíly v zimovzdornosti jednotlivých odrůd (Obrázek č. 2). Výsledky jsou shrnuty v tabulce č. 1 ve sloupci – Stav přezimování k 27. 1.

Druhý termín hodnocení byl proveden v časném jaře, kdy již bylo patrné, díky obnovení vegetace, které odrůdy jsou na tom lépe a které hůře. Ukázalo se, že předpoklad zhoršení situace po prvním termínu hodnocení, díky stále trvajícím mrazům v únoru, se bohužel potvrdil. K mrazům a střídání teplot se navíc koncem února a v březnu přidalo sucho, které silně poškodilo hlavně mělce zakořeněné obiloviny, ale také silně oslabené odrůdy řepky. Výsledky druhého termínu hodnocení jsou shrnuty v tabulce č. 1.

Zdálo by se, že ty porosty řepky, které přežily zimu, i když značně zdecimované a prořídle, už nemůže potkat nic strašného a že se je podaří dovést úspěšně do sklizně za použití minimalizovaných nákladů při očekávání sice nižších výnosů, ale dobrých cen. S čím se nepočítalo, byla a stále je polní zvěř. Relativně dobře přezimované řepky se staly jediným zdrojem zelené potravy mezi lány žlutých obilovin a travnatých mezí. Nejsou zřídka obrázky pasoucích se stád srn-

Tabulka 1:	Stav přezimování k 27.1.	Polní hodnocení 26.3.	
liniové odrůdy	Průměrné % vizuálně živých rostlin	Průměrné % vizuálně živých rostlin	Diference v hodnocení
Lirajet	75	68	-7
Odila	65	75	10
Laser	11	3	-8
Aviso	6	14	8
Ramiro	21	34	12
Navajo	70	37	-33
Orkan	33	19	-14
Rasmus	71	46	-25
Mohican	7	7	0
Jesper	80	54	-26
Cando	40	75	35
Catonic	39	33	-6
Zorro	10	6	-4
hybridní odrůdy			
Artus	55	38	-17
Pronto	53	35	-18
Embleme		33	

Obr. 1

U ploch, které budou ponechány, je potřeba provést přihnojení nízkou dávkou dusíku a provést časnou aplikaci přípravků Caramba 1,0 l/ha nebo Horizon 0,75 l/ha pro zahuštění porostu v období, kdy bude řepka mít výšku cca 15 cm. U slabých a řídkých porostů nelze očekávat vysoké výnosy a proto je nutné mít toto na zřeteli při plánování nákladů do takových porostů. To se týká hlavně hnojení a také ochrany rostlin. Pokud to situace dovolí, spojit ošetření proti stonkovým krytonoscům s ošetřením proti blýskáčkovi, zvážit potřebu druhého fungicidu a aplikací přípravků před sklizní. Raději být připraveni na zásah proti šešulovým krytonoscům a bejlmorce v oblastech, které byly silně zasaženy v loňském roce.

(foto k článku: autor)

ců na řepkových polích čítající i 40 až 60 jedinců. Srnci, ale také zajáci, vykusují zelená srdéčka (Obrázek č. 3) a i když rostlinku většinou nezničí, dochází k obrůstání z bočních pupenů a to je nežádoucí jev, který má pak za následek slabší stonky, nerovnoměrné kvetení a dozrávání... atd.

Z výsledků uvedených v tabulce č. 1 vyplývá několik zajímavých informací :

- odrůdy s nejlepší zimovzdorností byly Lirajet a Odila. K nim můžeme ještě přiřadit Jesper, který ale trpěl dlouhou zimou a Cando, které naopak prokázalo velkou schopnost regenerace.
- Hodnot okolo 40% přezimování porostu dosáhlo několik odrůd – Ramiro (dobrá schopnost regenerace), Nava-jo, Rasmus, Catonic a hybridní řepky Artus, Pronto a Embleme (provozní plocha)
- V podstatě úplně vymrzly Laser, Aviso, Mohican a Zorro (provozní plocha) a do této skupiny je možné přiřadit i Orkán.

Dosavadní průběh řepkové sezony 2002/2003 je tedy velmi negativní a to zejména na Moravě. Zásadní otázkou jarního období tedy je – rozhodnout se, které porosty zlikvidovat a které ponechat. Na tomto místě bych chtěl připomenout optimální počty rostlin po přezimování. U tradičních odrůd je to 45–55 rostlin/m² a u hybridů 35–45 rostlin/m². Za velmi řídké jsou považovány porosty s počty okolo 20–30 rostlin a u hybridů 15–20 rostlin/m². V podnicích, kde došlo k velkým výpadkům v ozimých obilovinách, bude nutné zvážit, které porosty řepky bude opravdu nutné zlikvidovat a které by mohly zůstat, aby kryly alespoň vložené náklady. V krajních případech při dostatečné rovnoměrnosti by bylo možné akceptovat i počty okolo 10 rostlin/m² u tradičních odrůd a mezi 5–10 rostlinami u hybridních odrůd.

Obr. 2

Obr. 3

